

Grasland uitbating

Verscheidenheid in gebruik: van door gedreven intensief tot sober extensief

Bemesten, maaien, slepen, bloten en vernieuwen zijn de vijf basisbewerkingen bij klassiek graslandgebruik. Toch loopt de manier van uitbaten bij vleesveehouders uiteen: van doorgedreven intensief tot sober extensief.

Vanuit landbouwkundig oogpunt is grasland in zijn verschillende vormen (permanent, tijdelijk, weiland, maailand) veruit de belangrijkste teelt op de rundveebedrijven. Vers gras van goede kwaliteit is een volwaardig en goedkoop voer dat het vee graag lust. Grofweg kan gesteld worden dat ingekuild gras twee keer en krachtvoer drie keer zoveel kost als vers gras. Een goede graslanduitbating is echter niet eenvoudig omdat gras qua hoeveelheid en voederwaarde allesbehalve een constante factor is. Maar ook de grondsoort, het gekozen vleesras en het exploitatiesysteem – zoogkoeien versus gescheiden opfok – zijn bepalend voor de keuzes in het graslandbeleid.

Hoe gaan vleesveehouders met die uitbating om? Enkele antwoorden uit de praktijk.

Extensieve standweiden

Patrick en Marc Demuynck behoren een gemengd akkerbouw-vleesveebedrijf op de zware polderklei in het West-Vlaamse Heistaan-Zee. Vader en zoon Demuynck bezitten er een rundveekoppel

van 360 stuks Belgisch-witblauwfokvee. Het bedrijf telt jaarlijks 140 kalvingen, verspreid over het hele jaar met uitzondering van de oogstmaanden juli en augustus. De kalveren gaan gescheiden van de moeder in opfok. Het winterbasisrantsoen voor het vee vanaf één jaar oud is opgebouwd uit een derde kuilgras, een derde voederbieten en een derde mais aangevuld met mineralen.

Van de 83 hectare landbouwgrond waarover de familie Demuynck beschikt, worden er veertig als permanent weiland en drie als maailand gebruikt. Het maailand met Italiaans raaigras wordt tweemaal per seizoen geoogst. 'We maaien niet te vroeg,' vertelt Marc Demuynck, 'want we hebben voor het

vee graag iets stengelig gras en minder eiwit, anders gaan de dieren op stal te "plat". De eerste snede in mei wordt ingekuild, de tweede snede in juli wordt geconserveerd in gewikkelde balen. Het maailand krijgt een bemesting in twee etappes met een gemengde kunstmeststof, in totaal 125 kilogram stikstof per hectare.

Het permanente weiland valt onder te verdelen in twaalf hectare huiskavel en verschillende standweidepercelen verder van het bedrijf af gelegen. Op vijf hectare van de huiskavel worden jonge, te bevruchten vaarzen geweid die bijgevoerd worden met mais; de overige zeven hectaren zijn bestemd voor de groep te bevruchten koeien. Bij drie maanden dracht verplaatsen vader en zoon Demuynck de dieren naar de verderaf gelegen standweiden, waar

ongeveer vierhonderd stuks witblauw fokvee. De bedrijfsexploitatie is gebaseerd op het zoogstelsel. De kalvingen zijn gegroepeerd van november tot eind april. Het spenen vindt plaats op het einde van het weideseizoen. Het winterbasisrantsoen bestaat uit twintig procent gras en tachtig procent mais. Het landbouwooppervlak bestaat uit 24 hectare maisland en 60 hectare weiland. Het weiland wordt intensief uitgebaat.

De huiskavel is opgebouwd uit twee percelen van zeven hectare weiland; hierop lopen telkens groepen van vijftig zoogkoeien met kalf. 'De zoogkoeien worden de eerste twee maanden bijgevoerd met mais, mineralen en vitaminen om tochtig te worden en geen conditie te verliezen', geeft Lode Schillemans aan. 'Na twee maanden bijvoeren worden kalf en koe verplaatst naar verderop gelegen weidepercelen, waar de dieren het alleen met gras moeten doen. Vanaf oktober tot het opstellen in november wordt er wel weer bijgevoerd. De huiskavel wordt niet gesleept of gebloot, maar krijgt jaarlijks wel een lichte bemesting met kunstmest van vijftig eenheden stikstof en magnesiumkainiet. Magnesiumkainiet bevordert de vruchtbaarheid.'

Het overige weiland wordt jaarlijks één keer gemaaid; het ingekuilde gras komt daarna beschikbaar voor het vee. 'Vijftig koeien met kalf, of zestig drachtige vaarzen, grazen op een perceel van gemiddeld drie hectare', legt Schillemans uit. 'Iedere week worden ze dan omgeweid, zodanig dat de groepen pas na een maand weer op hetzelfde perceel komen.' Deze weidepercelen worden in Arendonk gewoonlijk om de vijf jaar vernieuwd. 'Wanneer de botanische samenstelling van het grasbestand er sterk op achteruit is gegaan, vernieuwen we het perceel', vertelt Schillemans. 'We zaaien dan een grasklavercomplex in, na vooraf bekalkt te hebben.'

Onder strikte controle

Op de Blommerschot, eveneens in de Antwerpse Noorderkempen, wordt niets aan het toeval overgelaten. 'Alle graskuilen worden per maaibeurt geanalyseerd om de drie rantsoenen, die we hier voor

Marc Demuynck:
'Standweidepercelen worden slechts sporadisch vernieuwd'

Lode Schillemans:
'Weiland om de vijf jaar bekalken en vernieuwen met grasklavercomplex'

*Jan Goeman:
'Bodem, organische
meststof en graskuilen
continu analyseren'*

onze blondes aanhouden, te kunnen bijsturen', legt de bedrijfsleider en voormalig voederadviseur Jan Goeman uit. 'We willen immers zo veel mogelijk kilo's produceren op basis van een maisgrasrantsoen. Bij de analyse gaat onze aandacht vooral uit naar sporenelementen en mineralen, waar de zandige bosgrond hier arm aan is. Om de drie jaar vindt er ook een bodemanalyse van alle grasland plaats om de bemesting hierop aan te kunnen passen.'

Het 450 stuks tellende blonde d'Aquitainekoppel van het bedrijf in Oostmalle heeft de beschikking over 65 hectare weiland; dat wordt eenmaal gedeeltelijk gemaaid en ingekuuld en daarna volledig voor begrazing vrijgegeven. Vijf percelen van zeven hectare zijn bestemd voor koeien met kalf, het overige weiland voor de andere diergroepen. In het voorjaar wordt per hectare weiland vijftien kuub 'geanalyseerde' varkensmengmest gebruikt die rijk is aan sporenelementen en wordt er bijgestuurd met een samengestelde meststof tot tachtig eenheden stikstof. Om de maand is er een extra stikstofgift van veertig eenheden per hectare. 'Om de drie jaar gebruiken we kalkcyanamide of kalkstikstof in plaats van de klassieke samengestelde stikstofmeststof. Kalkstikstof beschermt de weidedieren tegen de besmetting van weideparasieten, zoals leverbot en maag-, darm- en longwormen. De weiden worden in het voorjaar en aan het einde van het graasseizoen gesleept en indien nodig gebloot. Herinzaai vindt om de vier à vijf jaar plaats. Verder is er ook vijftien hectare maailand. Dit bestaat uit Italiaans raaigras gemengd met rode en witte klaver en wordt om de vier weken geoogst en ingekuuld.'

*Guido Corswarem:
'Weiland regelmatig
slepen, bloten en
intensief bemesten om
productief te blijven'*

om de vier à vijf jaar plaats. Verder is er ook vijftien hectare maailand. Dit bestaat uit Italiaans raaigras gemengd met rode en witte klaver en wordt om de vier weken geoogst en ingekuuld.'

Intensieve standweide

Te midden van de fruitboomgaarden in de leemstreek van Belgisch Limburg is het meer dan honderd jaar oude witblauwstamboekbedrijf 'De Heers' van Guido Corswarem gevestigd. Hier staat de bedrijfsvoering volledig in het teken van de vleesproductie en, vrij ongewoon, ook de melkproductie. Corswarem melkt met zijn 110 witblauwe vleeskoeien immers nog een melkquotum vol van 230.000 liter melk. De koeien gaan na de melkbeurt 's morgens naar de standweiden, op ongeveer tweehonderd meter afstand van het bedrijf. Daar hebben de dieren de beschikking over acht

*Hubert De Rijcke:
'Bossen maaien houdt de
graszode gesloten'*

hectare weiland, opgedeeld in twee percelen waar-tussen wordt gerouleerd. 's Avonds keren de koeien terug naar de stal om gemolken te worden en ze overnachten daar tot de ochtendmelking. Tijdens het verblijf op stal kunnen ze bij een voedersilo vrij mais en persulp opnemen. In de winterperiode wordt het verse gras in het rantsoen vervangen door voordrooggras uit balen.

Het jongvee blijft op stal tot het met de scanner drachtig wordt bevonden. Tijdens de stalperiode beschikt het jongvee over een buitenbehoop van een hectare. Een drachtig dier verhuist Guido Corswarem van de huiskavel naar een verder gelegen, vier hectare grote standweide, waar het dagelijks wordt bijgevoerd.

Een derde van de in totaal twaalf hectare weiland wordt gemaaid in één of twee sneden en daarna in balen gewikkeld. 'Een tweede snede wordt alleen toegepast als er voldoende grasgroei is en de dieren deze niet kunnen bijhouden', verduidelijkt de veehouder. 'De standweiden worden regelmatig gesleept, gebloot en intensief bemest om een bestendige grasgroei te bewerkstelligen. Perceelsgewijs doen we om de vijf à zes jaar aan vernieuwing, in het najaar.' Guido Corswarem beschikt bovendien nog over vijftien hectare beemden of laaggelegen, waterrijk weideland. 'Maar hier kun je eigenlijk alleen maar drachtige, niet meer melkproductieve koeien weiden.'

Extra extensieve standweiden

Het gemengde akkerbouw-limousinrundveebedrijf van Hubert De Rijcke te Hoeilaart bevindt zich in de sterk glooiende zandleemstreek ten oosten van Brussel. Het gebied is tevens waterwinningsgebied en daarom aan uiterst strenge bemestingsnormen onderworpen.

De hoofdcomponent van het winterrantsoen voor het honderd stuks tellende limousinkoppel bestaat uit voordroog of hooi. In de zomer heeft het fokvee de beschikking over 24 hectare permanent weiland rond het bedrijf waarop een nulbemesting van toepassing is. Het is verdeeld in enerzijds twee grote percelen waartussen een driewekelijkse roulatie wordt toegepast, bestemd voor koeien met kalf en vaarzen ouder dan twee jaar, en anderzijds een perceel voor vaarzen tussen één en twee jaar.

'De bossen in de huiskavel worden wel regelmatig gemaaid', geeft De Rijcke aan. 'Daardoor behoud je een goede gesloten zode en voorkom je uitbreiding van minderwaardige grassen. Verder beschik ik over vier hectare maailand van grasklaver die ik minimaal bemest en drie keer maai: de eerste snede wordt ingekuuld, de tweede snede gehooid en de derde wordt in balen gewikkeld. Om de vijf jaar wordt doorgezaaid nadat de klaver uit de grasmat is verdwenen. Weet je, limousins hebben het gelukkig graag sober.'

Guy Nantier